

**OŠ Mirana Jarca
Ljubljana**

KOPER CAPODISTRIA

Ljubljana

Uvod

Za predstavitev mesta Koper sem se odločil zato, ker imam rad obmorska mesta. O Kopru vem zelo malo, zato sem sklenil, da bom poiskal malo več podatkov in ga bolje spoznal.

V seminarski nalogi predstavljam osnovne podatke o samem mestu, opisujem njegovo podnebje in rastje, značilnosti njegovega gospodarstva in ostale turistične znamenitosti.

Upam, da boste uživali v spoznavanju tega lepega mesta in njegovih lepot, tako kot sem jaz.

Osnovni podatki

Koper se nahaja v JZ delu Slovenije in je največje obmorsko mesto v Sloveniji. Je regijsko središče v Koprskem zalivu. Zavzema 311,2 km².

Koper ima dva uradna jezika: slovenščino in italijanščino. Po popisu l. 2002 je večina prebivalstva slovensko govoreča (74,1 %). Manjšinski jeziki so hrvaščina (8,0 %), srbohrvaščina (4,0 %), bosanščina (2,8 %), srbščina (2,7 %) in italijanščina (2,2 %).

Mesto ima 47.539 prebivalcev ; od tega je 23. 385 moških in 24.154 žensk. V mestu je aktivno zaposlenih 23.397, nezaposlenih je 2.907, študentov pa je 1.800. V Kopru prebiva 13.879 družin. Povprečna starost Koprčanov je 38,28 let.

Trenutni župan mesta Koper je Boris Popović.

Grb in zastava

Grb Mestne občine Koper ima obliko ščita. V sredini ščita je na modri podlagi rumeno sonce. Sonce je upodobljeno s človeškim obrazom s šestnajstimi žarki, od katerih je osem votlih, ravnih in osem polnih, vijugaste oblike. Grb se praviloma uporablja v barvni upodobitvi.

Zastava je modre barve. Ima obliko pokončnega pravokotnika, v sredini katerega je simetrično postavljen znak občine. Razmerje med širino in dolžino zastave je 1:2.

O Kopru in njegovi okolici

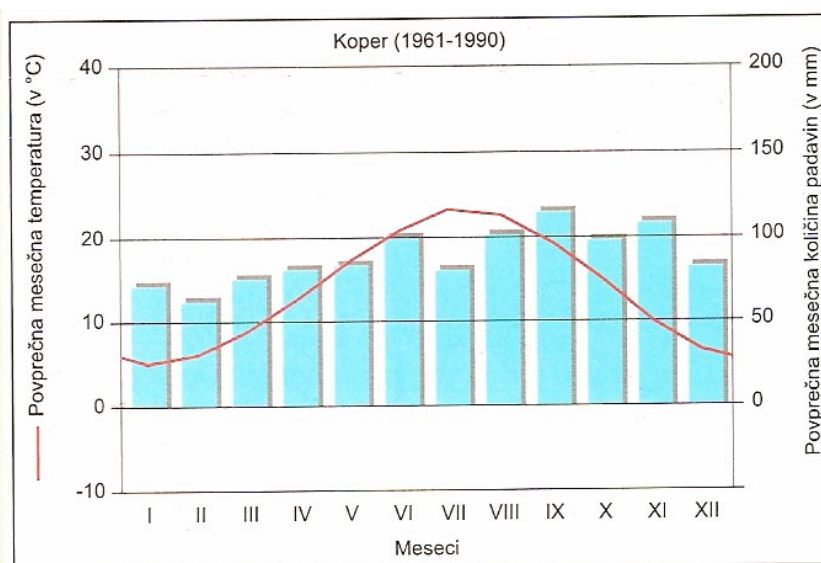
Koprsko primorje je edina pokrajina Slovenije, ki leži ob morju. Je del polotoka Istre, ki pripada večinoma Hrvaški. Obsega obalni pas in flišno gričevje v zaledju (fliš – manj odporna kamnina pri mehaničnem razpadanju). Obala je dobro razčlenjena in se na nekaterih delih strmo dviga iz morja. Morsko valovanje jo je zelo preoblikovalo, katerih posledica so klifi med Piranom in Strunjanom (klif – strma, skalna stena na morski obali nastala zaradi delovanja morskih valov).

Slovenska obala se razteza od Debelega rtiča do izliva Dragonje v morje. Dolga je 47 km. Za Slovenijo je izrednega pomena, kar pomeni okno v svet.

Podnebje

Podnebje v Kopru je sredozemsko, kar pomeni, da so tam poletja dolga in vroča, zime pa mile. Tam pogosto pihajo vetrovi kot so: burja (suh, hladen, sunkovit veter, piha iz SV), jugo (vlažen, južni veter, naznanja poslabšanje vremena) in maestral (SZ veter, ki piha podnevi ob lepem vremenu). Zimski vdori hladnega zraka včasih spreminjajo sredozemsko podnebje v submediteransko (večja količina padavin in nižje temperature, kot sredozemsko podnebje). Povprečne januarske temperature v Kopru so višje od 0°C. Morje je najbolj hladno februarja (8°C) in najtoplejše avgusta (24°C). Višek padavin se pojavlja jeseni. Povprečna letna količina padavin v okolici Kopra je od 800 do 1200 mm.

Koper - obalno submediteransko podnebje ali podnebje oljke

Največji sunki burje lahko dosega hitrost tudi do 200km/h.

Koper ima povprečno 20 meglenih dni v letu - Ljubljana pa 121. Povprečno število sončnih dni je 102, deževnih pa 111.

Prst in rastje

Koprsko primorje sestavljata dve zelo različni območji: ozek obalni pas in flišno gričevje v zaledju. Flišne pokrajine sestavlja fliš, ki je sicer neprepustna kamnina, vendar zelo slabo odporna proti površinskemu odnašanju. Ker hitro prepereva so se na njem razvile bolj rodovitne prsti, kot so na primer terra rosa ali jerina (rdeče prsti). Na flišu so nastale rodovitne rjave prsti, na apneniški podlagi je nastala jerovica.

V primerjavi s pravim sredozemskim rastlinstvom zimzelenih rastlin skoraj ni. V toplih primorskih gozdovih sta še posebno značilna listopadni puhasti hrast in črni gaber.

Posebnost koprskega primorja so oljke in vinske trte. Za mediteransko podnebje pa so značilni tudi agrumi: (mandarine, pomaranče,...), smokve, aromatične rastline, makija.

Zgodovina

Sledovi poselitve koprskega območja segajo v srednji paleolitik in neolitik.

Najstarejša poselitev koprskega ozemlja sega v rimsko republikansko obdobje. V času 300 – 100 pr. n. št. je bila na širšem koprskem območju omenjena antična naselbina Aegida, tudi Capris. Proti koncu rimskega cesarstva je bila tam večja naselbina, v poznoantičnem obdobju pa ena izmed postojank obrambnega sistema. Ko so severno Istro sredi 6. stol. zasedli Bizantinci, so Capris dobro utrdili in ga preimenovali v Iustinopolis (po cesarju Justinu II.). Varna lega je mestu omogočila nagel razcvet.

Koper se je 932 povezal z Benečani. Ti so skrbeli za varnejšo plovbo, s pogodbami pa so si počasi podrejali mesto.

Koper je leta 1186 postal svobodna komuna z voljeno oblastno strukturo; Koprška škofija se je osamosvojila.

Kasneje so mestu do 1208 gospodovali istrski mejni grofje in za njimi oglejski patriarhi. Ti so Koper izbrali za sedež svojih fevdalnih posesti v Istri in ga poimenovali Caput Histriae (glava Istre), ki so ga kasneje poitalijanili v Capo d'Istria. V času vladavine oglejskih patriarhov se je mesto vztrajno borilo za privilegije in obdržalo lastne statute, ki so omejevali oglejsko oblast.

Po daljšem obdobju samostojnosti je Koper skupaj z drugimi Istrskimi mesti 1279 prešel pod Benečane.

V 15. stoletju je dobil privilegiran položaj na gospodarskem in upravnem področju. Na prelomu iz 14. v 15. stoletje so v Kopru ustanavljali menjalnice, banke in obrtne delavnice. Takrat so se ukvarjali s solinarstvom, ribištvom in kmetijstvom. V času beneške vladavine je mesto na trgovskem področju uspešno tekmovalo z bližnjim Trstom, saj je imelo zaradi lege in utrjenih zidov ugoden obrambni položaj. V 15. stoletju je Koper dobil sodišče za civilne in kazenske zadeve. Turški vpadi ob koncu 15. in 16. stoletja so bili prek Istre in Krasa usmerjeni v Beneško republiko, zato Koper niso ogrozili, pač pa je bilo močno opustošeno njegovo podeželsko zaledje.

V času spopadov med Benečani in Avstrijo (1615-17) je trgovina z zaledjem, predvsem s Kranjsko, upadla. Mesto je 1630/31 prizadela kuga, med katero se je število prebivalstva zmanjšalo z 8000 na 1800. Počasi si je ob trgovini s soljo, s prodajo olja in vina opomoglo. Šele sredi 17. stoletja so ponovno našteali 4500 prebivalcev. Pomembna gospodarska moč Koper je trajala vse do 1719, ko sta bila Trst in Reka proglašena za svobodni pristanišči.

Pomembno pomorsko in trgovsko vlogo je Koper izgubil s propadom beneške republike (1797) ter z dograditvijo železnice Dunaj-Trst (1857). Glavno trgovsko, pomorsko, postopno tudi industrijsko središče avstro-ogrske monarhije je postal Trst, Koper pa z agrarno okolico vedno bolj njegovo zaledje za oskrbo s kmetijskimi pridelki. Meščani, predvsem Italijani, so živeli od solinarstva, ribištva in lokalnega

ladjedelništva, ljudje v okolici, pretežno Slovenci, od poljedelstva in živinoreje.

Po 1819 se je začelo dokončno rušenje mestnega obzidja, 1827 je bil zgrajen kilometer dolg nasip s cesto od starega pristanišča do Semele. Tedaj so na plitvinah okoli mesta uredili soline, vendar so jih v 20. stoletju opustili, zemljišče izsušili in ga namenili kmetijstvu.

Koper je bil osvobojen 30. aprila / 1. maja 1945. Po koncu 2. svetovne vojne se je v letih 1945-54 iz Kopa izselila v Italijo večina avtohtonega prebivalstva. Leta 1947 je bila podpisana Pariška mirovna pogodba, s katero je Koper na podlagi Devinskega sporazuma postal sedež cone B Svobodnega tržaškega ozemlja.

Po podpisu Londonskega memoranduma 1954 je postal Koper pomembno gospodarsko in politično središče slovenske obale, kar je povzročilo hiter razvoj. Leta 1957 so začeli vzhodno od starega mesta graditi novo pristanišče. Poglobili so plitvo morje Škocjanskega otoka, izkopano gradivo so uporabili za nasipanje plitvin ob obali. S tem so pridobili dovolj ravnih površin za pristaniške objekte. Luka se je začela pospešeno razvijati po 1967, ko so zgradili 31 km dolg železniški priključek Koper-Prešnica, ki je povezoval Koper s slovenskim in srednjeevropskim zaledjem.

Po 1957 se je spremenila nacionalna in socialna struktura prebivalstva, saj se je v mesto priseljevalo prebivalstvo iz slovenskega in jugoslovanskega zaledja. Vzporedno z gospodarsko rastjo so se razvili šolstvo, zdravstvo in kultura.

Mesto Koper je postalo in ostaja industrijsko, trgovsko in turistično mesto.

Kulturne in zgodovinske znamenitosti

Trgi

- Prešernov trg - na njem stoji Da Pontejev vodnjak iz leta 1666.
- Trg Brolo - ob robovih trga se je strnila vrsta pomembnih ustanov in stavb (barok)
- Ribiški trg - v tem delu sta samostan in cerkev iz 16. in 17. st.
- Gramscijev trg – v gotski hiši so uredili etnološko muzejsko zbirko.
- Carpacciev trg nosi svoje ime po slikarju V. Carpaccia. Ob trgu stoji tudi njegova hiša iz 14. stoletja.

Palače

- Pretorska palača na Titovem trgu spada med osrednje arhitekturne spomenike Kopra. Služila je posvetnim mestnim funkcijam, do konca 18. stoletja je bila sedež beneških kapitanov. Sedanjo podobo je dobila v 15. stoletju, ko so jo iz gotskega stila spremenili v renesančnega. Krasijo jo napisni kamni, kipi in grbi.
- Palača Carli stoji v razširjenem delu Župančičeve ulice, v kateri stojijo zgradbe iz 18. in 19. stoletja. Zaprto dvorišče v notranjosti palače ima gotske poteze. V hiši se je rodil eden pomembnejših mož v koprski zgodovini, enciklopedist Gian Rinaldo Carli.
- Palača Amerigogna je med strnjenimi fasadami Čevljarske ohranila značilnosti srednjeveškega obdobja. Krasita jo kamnoseško paličasto okrasje in poslikava iz 15. stoletja.
- Palača Gravisi-Butorai je iz 2. polovice 17. stoletja in ima poudarjena zunanost; v prenovljeni zgradbi ima sedež italijanska narodna skupnost.
- Palača Gravisi-Barbabanca spada med najvidnejše koprške baročne stavbe 17. stoletja. Danes je sedež glasbene šole.

- Palača Belgramoni-Taco iz začetka 17. stoletja, ki sodi med najbolj bogate koprške baročne meščanske arhitekture. V njej je sedež Pokrajinskega muzeja Koper.
- Palača Brutti iz druge polovice 18. stoletja na severnem robu trga Brolo kaže kvalitetno baročno pročelje. V njej je osrednja knjižnica Srečka Vilharja.

Cerkve, samostani

- Župnijska cerkev Marije Vnebovzete - stolnica zapira vzhodno stran Titovega trga. Njena zgodovina sega v 12. stoletje, ko je mesto dobilo lastno škofijo. Ob koncu 15. stoletja so cerkev povečali. V spodnjem delu je arhitekt ohranil gotski stil, višje je pa dodal renesančni pridih. Spet so jo povečali v prvi polovici 18. stoletja, ko so ustvarili nov dvoranski prostor. Bogastvo nekdanje cerkve se je izgubilo ob začetku 19. stoletja, ko so razpustili samostane in cerkvene rede. Kljub temu je v notranjosti nekaj umetnin. Zvonik stolnice je bil nekoč utrjen objekt.

- Cerkev sv. Bassa stoji ob Prešernovem trgu, kjer je v 15. stoletju stalo mestno zavetišče za ubožne in tujce in v njej je bila tudi prva bolnišnica v mestu. Cerkev je bila predelana 1731, v zakristiji hranijo tudi kip sv. Bassa iz druge polovice 15. stoletja.

- Frančiškanska samostana sv. Frančiška in sv. Klare omejujeta vzhodni del trga. Na začetku 19. stoletja sta bila orošana vsega dragocenega inventarja.
- Cerkev sv. Jakoba ob Fonticu je bila zgrajena iz klesanega kamna že v 14. stoletju. Zaradi samosvoje podobe spada med pomembnejše mestne sakralne stavbe.
- Rotunda (krstilnica) Janeza Krstnika (Karmelske Matere božje), nekdanji baptisterij ob severni strani stolnice, ohranja v zunanjem plašču ves sijaj romanske arhitekture.

Ostale znamenitosti

- Da Pontejev vodnjak iz 1666 se nahaja na Prešernovem trgu. Postaviti ga je dal mecen Lorenzo de Ponte. To je osemkotni bazen za vodo, ki ga obkroža 15 majhnih pilastrov, ki nosijo znake koprskih plemiških družin, ki so dale denar za vodnjak. Uporabljali so ga do leta 1898.

- Mestna vrata Muda z obzidjem je dal leta 1516 postaviti pretor Sebastiano Contarini in so edina ohranjena izmed dvanajstih, ki so se nekdanj odpirala v mestnem obzidju.
- Ložo (loggia) nasproti Pretorske palače krasijo lepi beneški, gotsko zašiljeni loki. Zgrajena v 15. stoletju je dobila sedanji videz ob koncu 17. stoletja. Terakotna plastika Madone v vogalni niši Lože je bila postavljena v spomin na epidemijo kuge 1554 in 1555.

- Fontico je najstarejša zgradba na Trgu Brolo. Zgradili so jo 1392, da so v njem hranili žito in ga v času stiske delili prebivalcem. Stavba ima gotska okna.

Viri

- Veliki splošni leksikon. 9. knjiga. Ljubljana, DZS, 2006
- Klemenčič M. M., Lipovšek I. Geografija Slovenije 1. Ljubljana. DZS, 2002
- Račič J., Večerič D. Geografija. Ljubljana, Mladinska knjiga, 2002
- Internet. wikipedia, mestna občina Koper, 2008

Kazalo

Uvod.....	2
Osnovni podatki.....	3
Grb in zastava.....	4
O Kopru in njegovi okolici.....	5
Podnebje.....	6
Prst in rastje.....	7
Zgodovina.....	8
Kulturne in zgodovinske znamenitosti.....	11
Viri.....	14
Kazalo.....	15